

2. Про систему оподаткування: Закон України від 18.02.1997р. №77/97.
3. Про порядок погашення зобов'язань платників податків перед бюджетом та державними цільовими фондами: Закон України від 21.12.2000р. №2181-III.
4. Про оподаткування прибутку підприємств: Закон України від 22.05.1999р. №283/97.
5. Про податок на додану вартість: Закон України від 03.04.1999р. №168/97.
6. Про прибутковий податок з громадян: Декрет Кабінету Міністрів України від 22.12.1992р. №13-92.
7. Про державну підтримку малого підприємництва: Указ Президента України від 12.05.1998р. №456/98.
8. Про спрощену систему оподаткування, обліку і звітності суб'єктів малого підприємництва: Указ Президента України від 03.07.1998р. №727/97.
9. Про внесення змін в Указ Президента України від 03.07.1998р. №727/98 "Про спрощену систему оподаткування, обліку і звітності суб'єктів малого підприємництва": Указ Президента України від 28.06.1999р. №746/99.
10. Про роз'яснення Указу Президента України від 03.07.1998р. №727/98: Постанова Кабінету Міністрів України.
11. Аткинсон Э., Стиглиц Дж. Лекции по экономической теории государственного сектора. – М.: Аспект-Пресс, 1995. – 832 с.
12. Брюнмерхофф Д. Теория государственных финансов. – М.: Пионер-Пресс, 2002. – 402 с.
13. Василик О. Теорія фінансів. – К.: НІОС, 2000. – 416 с.
14. Иванов Ю. Спрощена система оподаткування: проблеми переходу та повернення // Налогообложение и бухгалтерский учет малого и среднего бизнеса. – 2001. – С.87.
15. Иванов Ю. Взаємозв'язок єдиного податку з іншими податками та зборами // Налогообложение и бухгалтерский учет малого и среднего бизнеса. – 2001. – С.93-100.
16. Мельник П. Розвиток податкової системи в перехідній економіці. – Ірпінь: Академія державної податкової служби України, 2001. – 362 с.
17. Скрипник А. Державне регулювання трансформаційної економіки (аспекти моделювання). – Ірпінь: Академія державної податкової служби України, 2002. – 308 с.
18. Соколовська А. Податкова система України: теорія та практика становлення. – К.: НДФІ, 2001. – 372 с.

Отримано 08.12.2003

УДК 658.589

К.В.МЕЛЬНИКОВА

Харківський державний економічний університет

ІННОВАЦІЙНА ПОЛІТИКА ПІДПРИЄМСТВА: СУТНІСТЬ І ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ

Надається визначення сутності, загальних принципів формування та складу елементів інноваційної політики підприємства.

В умовах сучасної економіки, її динамічності, конкуренції що зростає між підприємствами, значних темпів змін у технологіях, підприємства повинні самостійно формувати свою інноваційну політику і визначати способи її ефективної реалізації.

Проблеми стратегічного управління інноваціями на підприємстві складні і багатогранні. Про це свідчать численні роботи вітчизняних і закордонних вчених [1-4]. Однак остаточно залишаються, не визначені елементи інноваційної політики підприємства і принципи її формування. Так, від правильного розуміння сутності і принципів, за яких повинна формуватися інноваційна політика, залежить в остаточному підсумку результативність інноваційної діяльності.

Метою даної роботи є визначення складу елементів інноваційної політики підприємства і принципів її формування.

Інноваційна політика підприємства (ІПП) – це форма стратегічного управління, що визначає мету та умови здійснення інноваційної діяльності підприємства, що найбільш повно використовують наявний виробничий потенціал і спрямовані на забезпечення його конкурентоспроможності.

Формується інноваційна політика на базі двох протидіючих підсистем. З одного боку, це потреби ринку, споживачів, маркетингова політика підприємства, а з другого – ресурси: досягнення в науковій і виробничій сферах, технологіях, управлінських механізмах, організаційна культура підприємства, матеріальні, трудові, фінансові та інформаційні ресурси.

Інноваційна політика підприємства повинна передбачати послідовну заплановану цілеспрямовану комплексну інноваційну діяльність підприємства по зміні кожного з елементів бізнесу даного підприємства, викликану попитом, обумовлену науково-технічним прогресом і спрямовану на діючу організаційну структуру, технологічні процеси, стиль і методи управління, продукцію що випускається, джерела сировини і матеріалів, ринки збуту, документообіг та ін.

Тісний взаємозв'язок і сформовані пропорції розвитку між постійно здійснюваними на підприємстві функціями, положення підприємства на ринку, наукові вишукування, визначають необхідність виділити наступні елементи інноваційної політики підприємства:

1) наукові дослідження і дослідно-конструкторські роботи (НДДКР), що складаються з наукової політики, конструкторської політики, технологічної політики, дослідного виробництва;

2) маркетингова політика, що включає товарну політику, комунікаційну політику, збутову політику, політику ціноутворення, сервісну політику;

3) організаційна структура і культура підприємництва, а також кадрова політика.

Задачі і функції елементів ІПП різні внаслідок розходження області інтересів структурних підрозділів підприємства, що реалізують ці

елементи. Склад задач і функції елементів інноваційної політики підприємства полягають у вивченні існуючої ситуації, розробці політики, створенні механізмів її реалізації, здійсненні контролю за політикою, коректуванні ходу реалізації політики, аналізі ефективності реалізованої політики.

Формування ІПП, визначається наступними факторами:

- стратегічним характером ІПП;
- системним підходом до формування інноваційної політики;
- безперервністю інноваційної діяльності підприємства;
- нерозривним зв'язком між інноваційною політикою і ринковою ситуацією;
- повнотою охоплення усіх внутрішніх елементів бізнесу інноваційною діяльністю;
- залежністю інноваційної політики від ресурсного потенціалу підприємства;
- нерозривністю інноваційної політики з науково-технічним прогресом.

До розробки інноваційної політики підприємства пред'являються вимоги, які базуються на наступних принципах: перевага стратегічних параметрів; ринковість; цілеспрямованість; комплексність; планомірність; наявність теоретичної бази.

Перевага стратегічних параметрів інновацій має на увазі необхідність прогнозування ситуації, що складається на ринку і планування розвитку підприємства в довгостроковому періоді. Інноваційна політика потребує від підприємства ретельного дослідження ринку. Розробка і впровадження інновацій є раціональним за умови, якщо вони привносять у товар (послугу) у даний момент чи в перспективі, побічно або прямо, те, що дасть цьому товару (послугі) конкурентні переваги на ринку.

На підприємстві повинно чітко визначатися, для чого здійснюється інновація. У залежності від того, яка поставлена мета на підприємстві, визначаються методи її досягнення, так само це дає можливість контролювати інноваційний процес, відповідно до поставлених цілей. Відсутність мети веде до хаотичного процесу розробки і впровадження інновацій, перешкоджає виконанню принципу комплексності при роботі з інноваціями. Одночасно треба не порушувати сформованих пропорцій між елементами ІПП і ресурсним потенціалом підприємства. Постановка цілей повинна ґрунтуватися на місії підприємства і проведених маркетингових досліджень ринку.

Підприємство являє собою інтегрований механізм і при розробці інновацій необхідним є облік усіх внутрішніх його елементів. Для того

щоб не зштовхнутися з диспропорцією в розвитку підприємства, потрібен комплексний підхід до розробки інновації, визначення заходів щодо балансування відносин між підрозділами. З огляду на даний принцип при розробці інноваційної політики, керівництво підприємства повинно розглядати проблему конкретних інновацій не як проблему окремого підрозділу, а як процес, що торкається тією чи іншою мірою всі служби підприємства. І в зв'язку з цим, інформувати і контролювати розробку перетворень у всіх підрозділах підприємства. Комплексність при роботі з інноваціями дає можливість реалізувати єдину ІПП.

При плануванні інновацій необхідно враховувати різну спрямованість інновацій, розходження стадій реалізації і впровадження інновацій, а також розходження в ступені завантаженості підрозділів підприємства. Комплексність при плануванні інновацій передбачає систему координації всіх планів підприємства.

План підприємства повинний бути скоректований з планом інноваційної діяльності, а також з ринковою ситуацією. Цей принцип координує роботу всього підприємства в період освоєння інновацій, їх реалізації та застарівання. Даний принцип передбачає аналіз ефективності інновацій, що на практиці повинний бути необхідним етапом проведення ІПП, тому що значною мірою сприяє її коректуванню та оптимізації. Заснована на цьому принципі інноваційна політика гарантує підприємству постійне одержання інформації про стан і ефективність інноваційних процесів.

Принцип плановірності передбачає також безперервність інноваційних процесів. Процес формування ІПП являє собою циклічний процес з набором визначених стадій і процедур, що має прямі і зворотні зв'язки, використовувані для уточнення поточних планових завдань, а також оперативного реагування на зміни внутрішнього і зовнішнього середовища.

На підприємстві при плануванні інноваційної діяльності підприємства повинно приділятися велика увага плануванню відхилень від запланованого ходу виконання робіт на підприємстві і несподіваних ситуацій у майбутньому під впливом навколишнього середовища. Це дозволить реагувати на такі зміни швидко і чітко.

Принцип наявності теоретичної бази ґрунтується на тому, що існує проблема зв'язку інноваційної політики підприємства і науково-технічного прогресу (НТП). Необхідно відзначити, що НТП є необхідною умовою розробки і впровадження інновацій, тоді як першопричини інновації полягають у вимогах ринку. Отже, керівництво підприємства повинно забезпечити відповідні підрозділи підприємства інфор-

маційною проробкою НТП. А саме, забезпечити нормативно-технічною, конструкторською документацією, власними розробками, "ноу-хау" і таке інше з урахуванням специфіки діяльності даного підприємства. Також цей принцип потребує від керівництва підприємства створення на підприємстві своєї бази даних про наукові розробки, відкриття, проекти, про впровадження тих чи інших соціально-економічних інновацій.

Підводячи підсумок, можна сказати, що від інноваційної активності підприємства залежить його здатність задовольняти потреби споживачів, положення на ринку, конкурентоспроможність і в остаточному підсумку, фінансову стійкість, спроможність до виживання. Так, в управлінні інноваційною діяльністю важливу роль відіграє інноваційна політика підприємства, елементами якої є наукові дослідження і дослідно-конструкторські роботи, маркетингова політика, культура підприємництва і організаційна структура.

Принципами, на яких базується розробка ППП, є перевага стратегічних параметрів, ринковість, цілеспрямованість, комплексність, планомірність, наявність теоретичної бази.

При формуванні і реалізації ППП повинні бути враховані закони і тенденції розвитку науки, техніки і економіки.

1.Инновационный менеджмент: Справочное пособие. – 2-е изд. / Под ред. П.Н.Завлина, А.К.Казанцева, Л.Э.Миндели. – М.: ЦииСН, 1998. – 568 с.

2.Инновационный менеджмент: Учебник для вузов / С.Д.Ильенкова, Л.М.Гохберг, С.Ю.Ягудин и др.; Под ред С.Д.Ильенковой. – М.: Банки и биржи, ЮНИТИ, 1997. – 273 с.

3.Бовыкин В. Новый менеджмент (управление предприятиями на уровне высших стандартов: теория и практика эффективного управления). – М.: Экономика, 1997. – 368 с.

4.Innovation: mesunes, redements et concurrence / Grepon Bruno, duquet Emmanuel // Econ et statist. – 1994.– № 275-276.

Отримано 03.12.2003

УДК 658.011.3

О.Ю.МІШИН

Харківський державний економічний університет

ПОНЯТТЯ ЕКОНОМІЧНОГО РИЗИКУ, ЙОГО ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ

Аналізуються існуючі визначення ризику та економічного ризику. Пропонується визначення ризику, в яке додатково внесено такий елемент, як вплив зовнішніх і внутрішніх чинників, визначення економічного ризику, яке враховує такий аспект як відношення до ризику суб'єктів господарювання, а також визначення мало дослідженого поняття "ризикова ситуація".